

Sygn. akt I ACa 31/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Gierczak (spr.)
Sędziowie:	SA Marek Machnij SO del. Przemysław Banasik
Protokolant:	stażysta Agata Karczewska

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 27 czerwca 2013 r. sygn. akt IX GC 326/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Przemysław Banasik SSA Dorota Gierczak SSA Marek Machnij

I ACa 31/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. w pozwie wniesionym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S. domagała się zasądzenia nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym od pozwanej na swoją rzecz kwoty 1.000.000 z ustawowymi odsetkami od dnia 26 stycznia 2013r. oraz kosztów procesu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 27 marca 2013r. w sprawie IX GNc 215/13 Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sprzeciw od powyższego nakazu wywiodła pozwana, domagając się oddalenia powództwa na koszt strony powodowej.

W replice na sprzeciw powódka zmodyfikowała żądanie pozwu, poprzez domaganie się odsetek ustawowych od kwoty głównej od dnia 9 maja 2013r., zgłaszając nadto alternatywną podstawę faktyczną i prawną dochodzonego roszczenia.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.000.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 maja 2013r., umorzył postępowanie w pozostałym zakresie; zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 57.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. (...)

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana w zakresie punktów I i III, zarzucając: bezpodstawne przyjęcie za skutecznie dokonanej przez powódkę zmiany żądania pozwu w drodze przywołania „alternatywnej podstawy faktycznej i prawnej dochodzonego roszczenia” w toku trwającego już postępowania w sytuacji, gdy procedura cywilna nie przewiduje takiej możliwości, i która to czynność procesowa powódki stoi w sprzeczności z zasadą tzw. prekluzji procesowej, co w konsekwencji doprowadziło do całkowitego pominięcia twierdzeń i wniosków dowodowych przedstawionych przez pozwaną w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 9 kwietnia 2013r.; naruszenie art. 233 §1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dokonanie jego oceny w sposób dowolny, a nie swobodny, w tym: brak wnikliwego zbadania okoliczności podpisania porozumienia ramowego, zawartego w dniu 5 czerwca 2013r. pomiędzy pozwaną, a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością SKA w W.; nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron postępowania, jak i zawnioskowanych przez pozwaną świadków, na okoliczności przywołane w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 9 kwietnia 2013r. Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punktach I oraz III i oddalenie powództwa w tej części oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą, ewentualnie o uchylenie tegoż wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie na koszt skarżącej.

Pismem z dnia 30 września 2013r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. złożyła oświadczenie o wstąpieniu do postępowania w miejsce dotychczasowego powoda – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., ze względu na zawarcie w dniu 8 lipca 2013r. pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S., a (...) Spółką Akcyjną w W., działającą w imieniu własnym, lecz na rachunek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., umowy kupna obligacji serii (...) Spółki Akcyjnej.

Pismem z dnia 3 października 2013r. pozwana złożyła oświadczenie o wyrażeniu zgody na wejście następcy prawnego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. do przedmiotowego postępowania.

Pismem z dnia 31 października 2013r. powódka oświadczyła, że nie wyraża zgody na wejście (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w jej miejsce.

Zarządzeniem z dnia 28 listopada 2013r. poinformowano (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S., że wobec braku zgody dotychczasowej powódki na wstąpienie w jej miejsce do tegoż procesu, nie jest do powyższego uprawniona.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2014r. Sąd Apelacyjny zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 §1 pkt 4 k.p.c. Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2015r. Sąd ten podjął zawieszony postępowanie ze względu na uprawomocnienie się postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2014r. w sprawie VI Gup 4/14.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rozpoznając przedmiotową sprawę Sąd a quem w pierwszej kolejności rozważył, czy w świetle art. 192 pkt 3 k.p.c. zaistniały podstawy do wstąpienia do sprawy w miejsce powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., w charakterze powódki, (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., wobec zawarcia umowy z dnia w dniu 8 lipca 2013r. pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S., a (...) Spółką Akcyjną w W., działającą w imieniu własnym, lecz na rachunek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., umowy sprzedaży obligacji serii (...) Spółki Akcyjnej.

Art. 192 pkt 3 k.p.c. stanowi: „Z chwilą doręczenia pozwu: zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej”. Wykładni tego przepisu Sąd ten dokonał uwzględniając, trafne w jego ocenie, orzeczenia SN w sprawach V CK 708/04 i II CSK 134/08, zgodnie z którymi do wstąpienia do procesu nabywcy rzeczy lub prawa w miejsce ich zbywcy konieczna jest zgoda obu stron procesowych.

W związku z faktem, że oświadczeniem z dnia 31 października 2013r. powódka nie wyraziła zgody na wejście (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w jej miejsce, a następnie pismem z dnia 1 czerwca 2015r. stanowisko to potwierdziła, Sąd Odwoławczy nie uwzględnił wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o wstąpienie w miejsce dotychczasowej powódki.

Rozpoznając przedmiotową sprawę Sąd II instancji podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji oraz wysnute przez tenże Sąd wnioski prawne, przyjmując je za własne i czyniąc podstawą także dla swojego rozstrzygnięcia z zastrzeżeniami wynikającymi z poniższych rozważań.

W wywiezionej apelacji pozwana podniosła zarzut bezpodstawnego przyjęcia za skutecznie dokonanej przez powódkę zmiany żądania pozwu w drodze przywołania „alternatywnej podstawy faktycznej i prawnej dochodzonego roszczenia” w toku trwającego już postępowania w sytuacji, gdy procedura cywilna nie przewiduje takiej możliwości, i która to czynność procesowa powódki stoi w sprzeczności z zasadą tzw. prekluzji procesowej, co w konsekwencji doprowadziło do całkowitego pominięcia twierdzeń i wniosków dowodowych przedstawionych przez pozwaną w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 9 kwietnia 2013r. Niewątpliwie powyższy zarzut należy uznać za zarzut naruszenia prawa procesowego, jednak skarżąca nie wskazała, który, w jej ocenie przepis procedury cywilnej został naruszony, co niewątpliwie, zwłaszcza w świetle uchwały SN w sprawie III CZP 49/07, utrudnia dokonanie weryfikacji tego zarzutu przez Sąd a quem.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, Sąd ten przyjmuje, że jego istota sprowadza się do podważenia uprawnienia powódki o wystąpienia z alternatywną podstawą faktyczną i prawną roszczenia wskazaną w piśmie z dnia 21 maja 2013r. W związku z powyższym wskazać należy, że powyższe pismo po pierwsze zawierało modyfikację roszczenia związaną z częściową wypłatą odsetek za okres do dnia 8 maja 2013r. Po wtóre wskazywało, że pozwem w tej sprawie powódka wnosiła o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 1.000.000 zł z ustawowymi odsetkami, jako roszczenia wynikającego z obowiązku wykupienia 1.000 obligacji na okaziciela, rocznych, zmiennokuponowych, zabezpieczonych, serii (...) pozwanej o wartości 1.000.000 zł, przy czym obowiązek ich wykupienia wynikał z faktu skorzystania przez powódkę z uprawnienia do żądania przedterminowego wykupu posiadanych obligacji oraz dodatkowo złożenia przez pozwaną oświadczenia o wykonaniu prawa przedterminowego wykupu. Powódka wskazała, że w dniu 8 maja 2013r., zgodnie z pkt 14 załączonych do pozwu (...) S.A.” wystąpił dzień wykupu obligacji, w którym przedmiotowe obligacje miały zostać wykupione, w wyniku czego miała zostać obligatariuszom wypłacona wartość nominalna obligacji, tj. 1.000.000 zł. Zgodnie z warunkami Emisji, jedyną podstawą naliczenia i spełnienia świadczenia jest liczba obligacji na rachunku papierów wartościowych obligatariusza w dniu 26 kwietnia 2013r., a oczywistym i bezspornym pomiędzy stronami jest, że na rachunku obligatariusza (...) spółki z o.o. znajdowało się w/w dniu i znajduje nadal 1.000 obligacji serii (...) S.A. q wartości nominalnej 1.000.000 zł.

W związku z powyższym należy rozważyć, na gruncie art. 193 §1 k.p.c., czy dokonana zmian jest dopuszczalną w świetle tego przepisu, czy też nie.

Wskazany przepis stanowi: „Zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu”. Wskazuje się, że „Dominujące w doktrynie jest zapatrywanie, że zmiana powództwa nie może prowadzić do zerwania związku przekształconych elementów powództwa z poprzednim powództwem i w istocie eliminacji elementów stanowiących o kontynuacji poprzedniego procesu (por. T. Żyźnowski w Kodeksie postępowania cywilnego. Komentarz Tom I pod red. H. Doleckiego i T. Wiśniewskiego). Jednocześnie w uzasadnieniu orzeczenia w sprawie V CSK 301/07 Sn stwierdził: „W art. 193 k.p.c. uregulowana została instytucja przedmiotowej zmiany powództwa. Na gruncie tego przepisu przyjmuje się, że zmiana powództwa polega na zmianie jego istotnych elementów, ale przy założeniu ciągłości postępowania; zmiana może dotyczyć albo samego żądania, albo jego podstawy faktycznej, czyli okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, przy czym mogą zachodzić równoczesne zmiany obu tych elementów. Za zmianę powództwa nie można uznać czynności procesowych polegających na sprostowaniu żądania lub uzupełnieniu podstawy faktycznej, natomiast są zmianą wszystkie te czynności, które prowadzą do zmiany ilościowej lub jakościowej żądania, a więc wprowadzają nowe żądania, wycofują dotychczasowe, albo w istotny sposób zmieniają podstawę faktyczną, doprowadzając do nowego prawnego uzasadnienia”.

Aprobując powyższe stanowiska Sąd Odwoławczy porównał żądanie powódki wskazane w pozwie oraz żądanie przedstawione w w/w piśmie. Powyższe skutkowało konkluzją o dopuszczalności omawianej zmiany przedmiotowej dokonanej przez powódkę. W żądaniu pierwotnym powódka domagała się tej samej kwoty, o którą wniosła w żądaniu „alternatywnym”, czyli kwoty 1.000.000 zł. Zmianie uległa data początkowa żądania odsetek, poprzez zastąpieniu daty 26 stycznia 2013r., datą 9 maja 2013r. W konsekwencji bezspornym musi pozostać, że zmiana ta nie wpłynęła na właściwość sądu. Dla tegoż Sądu nie ulega wątpliwości, że omawiana zmiana powództwa nie prowadziła do zerwania związku przekształconych elementów powództwa z poprzednim powództwem i w istocie eliminacji elementów stanowiących o kontynuacji poprzedniego procesu. W pozwie powódka domagała się zapłaty w/w kwoty w związku z posiadaniem określonych obligacji pozwanej i uprawnie nim do domagania się ich wykupu przez skarżącą, przy czym obowiązek ich wykupienia wynikał z faktu skorzystania przez powódkę z uprawnienia do żądania przedterminowego wykupu posiadanych obligacji oraz dodatkowo złożenia przez pozwaną oświadczenia o wykonaniu prawa przedterminowego wykupu. W /w zmiana powództwa łączyła się z faktem, że w toku procesu wystąpiła okoliczność, która nie istniała w dacie wniesienia pozwu, tj. wystąpił dzień wykupu obligacji, w którym przedmiotowe obligacje miały zostać wykupione, w wyniku czego miała zostać obligatariuszom wypłacona wartość nominalna obligacji, tj. 1.000.000 zł.

Zatem mimo zmiany istotnych elementów postępowanie w tej sprawie zachowało ciągłość, de facto bez zmiany ilościowej, przy zmianie podstawy faktycznej zadania ze względu na wystąpienie w toku procesu nowych okoliczności faktycznych. Zaistniała zmiana faktyczna doprowadziła do nowego prawnego uzasadnienia żądania.

W tej konkretnej sprawie dodać należy, że omawiana zmiana przedmiotowa niewątpliwie wpłynęła na uproszczenie postępowania dowodowego, gdyż zaistnieniu okoliczności faktycznych, będących nową podstawą faktyczną zadania storna pozwana nie kwestionowała, wynikały one nadto wprost z dokumentów.

Reasumując tę część rozważań, Sąd Apelacyjny uznaje, że omawiany zarzut apelacji w zakresie zarzucania bezpodstawnego przyjęcie za skutecznie dokonanej przez powódkę zmiany żądania pozwu w drodze przywołania „alternatywnej podstawy faktycznej i prawnej dochodzonego roszczenia” w toku trwającego już postępowania w sytuacji, gdy procedura cywilna nie przewiduje takiej możliwości, nie jest trafny i w konsekwencji nie może zostać uwzględniony.

Konsekwencji dopuszczenia zmiany przedmiotowej powództwa pozwana upatrywała sprzeczności jej dopuszczalności z zasadą tzw. prekluzji procesowej, co w konsekwencji doprowadziło do całkowitego pominięcia twierdzeń i wniosków dowodowych przedstawionych przez pozwaną w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 9 kwietnia 2013r. W związku z powyższym Sąd a quem stwierdza, że wprawdzie zmiana niniejsza została dokonana po wydaniu przez Sąd Okręgowy w tej sprawie nakazu zapłaty i wniesieniu przez stronę skarżącą od niego sprzeciwu, to należy wskazać, że po wniesieniu sprzeciwu nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym traci moc, a przewodniczący wyznacza rozprawę (...) (art. 505 §1 k.c.). W konsekwencji sprawa de facto rozpoznawana jest od początku. Owszem, art. 503 §1 zd. 2

k.p.c. obliguje pozwanego do zgłoszenia zarzutów pod rygorem ich utraty przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy oraz okoliczności faktyczne i dowody. Oczywista jest także treść zd. 3 tego przepisu wskazująca na pominięcie przez sąd twierdzeń i dowodów spóźnionych, jednak to samo zdanie art. 503 §1 k.p.c. stanowi: „chyba, że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w sprzeciwie bez swojej winy”. Dla Sądu II instancji nie ulega wątpliwości, że w sytuacji zmiany przedmiotowej dokonanej przez stronę powodową po wniesieniu sprzeciwu przez apelującą mogła ona skutecznie domagać się zgody na złożenie dodatkowego pisma przygotowawczego w sprawie. Jeżeli tego nie uczyniła, nie korzystając ze swoich ustawowych uprawnień, nie może obecnie przerzucać odpowiedzialność na Sąd I instancji.

Z tych przyczyn stanowisko drugiej części omawianego zarzut także nie jest zasadne. Istotnym jest przy tym, że w związku z dopuszczalną zmianą przedmiotową powództwa przeprowadzenie dowodów wskazywanych przez skarżącą w piśmie z dnia 9 kwietnia 2013r., przestało mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.).

Kolejny zarzut wskazuje na naruszenie art. 233 §1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dokonanie jego oceny w sposób dowolny, a nie swobodny, w tym: brak wnikliwego zbadania okoliczności podpisania porozumienia ramowego, zawartego w dniu 5 czerwca 2013r. pomiędzy pozwaną, a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością SKA w W.; nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron postępowania, jak i zawnioskowanych przez pozwaną świadków, na okoliczności przywołane w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 9 kwietnia 2013r.

Zarzut ten także nie jest zasadny, gdyż wskazane w nim okoliczności nie miały żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy i przeprowadzaniem dowodów na wskazane okoliczności naruszałoby zasadę wynikającą z wyżej już wskazanego art. 227 k.p.c.

Reasumując, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia przedmiotowej apelacji, dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. ją oddalił, o kosztach postępowania apelacyjnego orzekając na podstawie art. 98 §1 i §3 k.p.c. w zw. z art. 99m k.p.c. i art. 108 §1 k.p.c.